

Τὸ λόγο δὲν ἀπόσπασε, τὸ λόγο δὲν ἀπόειπε
ἀκούει τὰ πεδῆκα ποῦ βογκοῦν καὶ ταῖς ὄξειαις ποῦ
[τρίζουν . . . 1

κακὸν σημεῖον, διότι τὴν αὐτὴν ἡμέραν
ἐφονεύθη.—καὶ

Σηκώνομαι μιὰ χαραυγὴ ὁ μαῦρος ἀπ' τὸν ὕπνο,
πέρνω νερό καὶ νίδομαι, ματωτῆλι καὶ σφουγγιδῶμαι.
Ἄκω τὰ δένδρα καὶ βροντοῦν καὶ ταῖς ὄξειαις καὶ
[τρίζουν,

καὶ τὰ λημέρια τῶν κλεφτῶν καὶ βαρυστασιναγῶν.
Ἐκτῆσα καὶ ταῖς βώτησα γλυκά ἄν τὴν μητέρα.
—Γ' ἔχει ὄξειαις, ποῦ χλιδέστε, λημέρια ποῦ
[βογγάει;

Κ' ἐκτῆσα μ' ἀπεκρίθησαν βαρυστασιναγμένα:
—Ἐχάσαμε τὴν κλεφτουργίαν, τοῦ Κώστα τὸ λε-
[θέστη . . . 2

Ἄλλοτε ἢ σελήνη ἢ τὰ ἄστρα ἀνατέλ-
λουσι πορφυρᾶ, ὡς ἐν αἵματι ἐμβεβα-
πτισμένα, μεγίστας συμφορὰς, φόνους
καὶ αἵματα εἰς τὰ ἔθνη προαναγγέλλον-
τα³). Ὁ ἥλιος λέγει δημοτικὸν τι ἄσμα⁴),

ὁ ἥλιος ἐσκασίνασε καὶ τὸ φεγγάρι ἐχάθη,
καὶ ὁ καθαρός ἀγγερινός ἔδωξ' αἱματομένους.

Τὸ αἷμα ἢ τὸ χρῶμα αὐτοῦ ἐπὶ γνω-
στῶν ἀντικειμένων φαινόμενον, ἐπίσης
εἶναι προμήνυμα μεγάλων δυστυχημά-
μάτων τὴν ιδέαν ταύτην εὐρίσκομεν

1 Ζαμπελ., Ἄσματ. δημοτ. τῆς Ἑλλάδος, σ. 637.—Passow, σ. 400.

2 Passow, σ. 126.

3 Πρβλ. Ἄριστ. Βαλαωρίτου, Ἡ Κυρὰ Φρο-
σύνη σ. 2—3 (ἔκδ. Κερκύρας 1859) ἢ 32—33
(ἔκδ. Π. Λάμπρου 1868.)

ΤΑΧΙΡ. Ἐπρόβαλεν . . . (τὸ φεγγάρι) εἶναι θολό
[καὶ κόκκινο σὰν αἷμα.

Σύγνερα μαῦρα καὶ βαρεῖα ἀντιδοκαταιδαινούν
καὶ φεύγουν σὰ φαντάσματα. Ὁ ἀνεμος τὰσπρώχνει
καὶ τὰ σπρώχει ἀπάνω του μὲ λύσσα, μὲ μανία
ὡσὰν ἄερια κόματα, τὸ δέρνουν, τὸ χτυποῦνε,
καὶ λές πῶς θὰ τὸ πνίξουνε καὶ λές πῶς θὰ τὸ
[σβύσουν.

Πυκνὴ θολοῦρ' ἀπ' τὰ βουνά, Βιζήρη μου, τοῦ
[Πίνδου

ἀπλόνεται ἔς τὸν οὐρανὸν, κ' ἐσκέπασε τ' ἀστέρια.
Τί σάβανο κατάμυρο! τί νύχτα! τί τρομάρα!

ΛΛΗΣ. Σὲ σκιάζουνε τὰ σύγνερα, σὲ σκιάζει τὸ
[φεγγάρι,

γιατί τὸ βλέπεις κόκκινο, τὸ βλέπεις ματωμένο; κλ.

4 Χασιώτου, Συλλογὴ τῶν κατὰ τὴν Ἠπειρὸν
δημ. ᾠδῶν σ. 105.—Οἱ δύο στίχοι οὗτοι εὑ-
ρηθῆναι παρηλλαγμένοι ἐπὶ ἄλλης σημασίας καὶ
ἐν ἑτέρῳ ᾄσματι. (Passow, σ. 34.)

* Ἐωσφόρος. Lucifer.

παρ' Ὀμήρῳ¹) καὶ παρὰ τῷ Ὀσσιανῷ.
«Βάρδοι, λέγει οὗτος ἐν τῷ ποιήματι
του Κομλάθ καὶ Κουθόνα²), Βάρδοι
τῶν ἐπελευσομένων αἰώνων χύνετε πάν-
τοτε δάκρυα, ἀναμιμνησκόμενοι τοῦ
Κομλάθ. Προώρως κατέβη εἰς τὸν τά-
φον, καὶ ἡ θλίψις ἐπεχύθη ἐπὶ τῆς Μό-
ρος. Ἡ μήτηρ του παρετήρησε τὴν εἰς
τὸν τοῖχον ἀσπίδα αὐτοῦ, καὶ τὴν εἶδεν
αἱματοφύρτον· ἐνόησε τότε ὅτι τὸ τέ-
κνον τῆς δὲν ὑπῆρχε πλέον, καὶ ἡ Μόρα
ἀντήχησεν ἐκ τῶν ὀδυνηρῶν αὐτῆς
κραυγῶν».

Προσέτι ἀπαίσιοι οἰωνοὶ θεωροῦν-
ται, αἱ τῶν δοκῶν τῆς οἰκίας τριγμοὶ,
ἢ ἡ φθορὰ μέρους τινὸς αὐτῆς. Οὕτως ἐν
δημοτικῷ τινι μυρολογίῳ Μάνης χήρα
τις λέγει ὅτι ἐκ τοιούτων συμβάντων
προεμάντευσε τὸν τοῦ συζύγου τῆς θά-
νατον.

Ἄρρᾶνη Ῥήγα καὶ Πασελιά,
ἀναταράχτηκι' ὀντά;
καὶ πέσασι τὰ γυαλικά! 3

Ὅμοια καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἐπιστεύ-
οντο ὡς ἐξάγομεν ἐκ τῶν ἐξῆς παλαιοῦ
τινος συναξαρίου. «Καὶ γνωστικῶν κλη-
δονισμοῦς καὶ φωνὴν τρισμοῦ παντὸς
ξύλου, καὶ λίθου καὶ νεκρῶν ἐν τάφοις
καὶ θυρῶν ψόφους καὶ παλμούς μελῶν»⁴).

Τὰ ζῶα, ἅτινα θεωροῦνται ὡς ἔχοντα
τὸ πλεονέκτημα τοῦ προγιγνώσκειν τὰ
μέλλοντα, κλαίουσιν ἐνίοτε, κατὰ τὰ
δημοτικὰ ἄσματα, καὶ λυποῦνται δι' ἐ-
πικειμένας τοῖς κυρίοις τῶν συμφορὰς.

Ὦνταν ἐκαθαλλίκευε ἔκλαιε τ' ἄλογό του
καὶ τότες τὸ ἐγνώρισε πῶς εἶν' ὁ θάνατός του 5.

λέγει περὶ τινος κλέφτου δημοτικὸν τι
ἄσμα, ἀνακαλοῦν ἡμῖν τοὺς ἐπομένους
τοῦ Ὀμήρου στίχους.

1 Παρ' Ὀμήρῳ μνημονεύεται βρογὴ ἐξ αἵμα-
τος ὡς ἀπαίσιος οἰωνός (Ἰλιάδ. Α. 52—53. Π.
459) ἢ δὲ δοξασία αὕτη ἀπαντᾷ καὶ παρ' Ἰνδοῖς
(Βαλαωράτα βιβλ. VI, κεφ. β'. § 47 καὶ σημειώ-
σιν Γ α λ α ν ο 5 αὐτόθι.)

2 Ossian, traduction Christian, Paris 1868
p. 96.

3 Ν. Γ. Πολίτης, ἐν Πανδῶρ τ. XX σ. 343.

4 Bolland., Acta sanctorum. Septemb. t.
VII p. 222.

5 Pashley, Travels in Crete, τ. II σ. 444.

ὡς μένον (ἵπποι) ἀσφαλῆως περικαλλέα δῖον ἔ-
χοντες,
οὐδὲ ἐνισκῦμψαντε καρῆατα· δάκρυα δὲ πρὶν
θερμὰ κατὰ βλεφάρων χαμάδις ῥέε μορομένοισιν
ἠνιόχοιο πόθῳ 1.

Παρά τοῖς ἀρχαίοις Ἰνδοῖς, ὅπως
καὶ παρὰ τοῖς Ἀραβί, οἱ ἵπποι εἰσὶν
ἀχώριστοι ἀπὸ τῶν ἡρώων ἐπιβατῶν
των, διὰ τοῦτο καὶ δάκρυα θαλερὰ χέ-
ουσιν ὅταν τὸν θάνατον τοῦ κυρίου τῶν
προμαντεύωσιν ἐπικείμενοι 2). Καὶ ἐν
τῇ γερμανικῇ μυθολογίᾳ οἱ ἵπποι συμ-
μερίζονται τὰ αἰσθήματα τῶν ἵππευ-
όντων αὐτοῦς, χαίροντες μὲν ἐπὶ τοῖς
εὐτυχήμασι, κλαίοντες δὲ ἐν ταῖς ἀτυ-
χίαις 3).

Ἄλλοτε οἱ ἵπποι χρεμετίζουσιν, ἡσπάθη
ῥαγίζει, ὁ δὲ ἦρωα τοῦ δημοτικοῦ ἄσμα-
τος, ἐκ τούτων εἰδοποιούμενος, τρέχει εἰς
τὴν οἰκίαν του, ἐνθα ἐπρόκειτο ῥίκογε-
νειακὴ νὰ το συμβῇ δυστυχία 4).

Εἰς τὰς εἰδήσεις ταύτας ἀναφερόμενος
καὶ ὁ Κρητικὸς ποιητὴς τῆς ΙΣΤ΄ ἢ ΙΖ΄
ἐκατομνηστηρίδος Νικόλαος Δριμυτικὸς

1 Ἰλιάδ., P. 436. Πρὸς Vergil. Aen. XI.
90.—Propert. III. 34. 37. Sueton, Cas. 81.
Isidor. Origin. I. β'. 4. 43.

2 Ad. Schlieben, Die Pferde des Alter-
thums. 1867, σ. 43.—Ritter, Erdkunde t. V σ. 898.

3 Grimm, Deutsche Mythologie. σ. 365.
621.—Schlieben, l. c. σ. 68.—Encyclopaedie
d. Kunst u. Wesen. 7. XX σ. 364.

4 Πρὸς Fauriel, t. II p. 140.—Zarmpal., σ.
724.—Passow, σ. 348.

Καθοῦμον κ' ἔτρωγα ψωμί μ' ἀρχόντους καὶ μὲ
[πρώτους
κι' ὁ μαυρὸς μου χλημίντρισε, ῥάϊσε τὸ σπαθί μου.
Κ' ἐγ' ἀκονοῦς μου τῶνομωσα, παντρεύουν τὴν κα-
[λή μου,
μὲ κάποιον ἄλλον τὴν βλογοῦν, μ' ἄλλον τὴν
[στεφανώνουν,
παντρευαρωδιάζουν τὴν κ' ἐμένα μ' ἀστοχοῦνε.

Ἐπίσης θεωροῦνται ἀπαίτιοι αἱ κλαυθμηραὶ ὕλα
καὶ τῶν κυνῶν, οἵτινες ταραττονται καὶ ἀνησυ-
χοῦσιν ὡς ἂν ὕλακτοῦσιν οἱ κύνες τὴν νύκτα ἄ-
νευ λόγου, ἢ μᾶλλον ἀπαντῶντες εἰς τοὺς στε-
ναγμοὺς τοῦ κυρίου αὐτῶν κιοδονεύοντες κατὰ
τινα κρίσιμον μάχην· οὐ μόνον παρ' Ἕλλησιν,
ἀλλὰ καὶ παρ' Ἀλβανοῖς (Dora d'Istria, les
femmes en Orient livr. IV ep. 4.) ἐπίσης καὶ
παρὰ τοῖς Ἀνατολίταις, οἵτινες θεωροῦσι τὰς
κλαυθμηρὰς τῶν κυνῶν ὕλακας ὡς θανάτου προ-
μηνώματα (Guyo, Voyage en Syrie 1855 σ. 335).

ποιεῖ ἐν τῇ Εὐμορφῇ βοσκοπούλα,
τὸν βοσκὸν λέγοντα·

Μὲν ἔπισα καὶ ῥάγη τὸ σπαθί μου,
καὶ γιάγυρα εἰς τὴν ἀποστροφὴν μου.
Κ' ἔτρωε τρεῖς φωνάς, καὶ ἔσπατέ με,
ὅταν γλυκὰ κοιμούμουν ὑπνῆσέ με.
Κ' ἦρθαν κατὰ σκυλιὰ ὡστὲν πνεγάραι,
νὰ φάγουσι τ' ἀρνί μου τὸ πουλιάρη.
Ἐγροῖκουν ἀπ' τὰ δάση τῆς νὰ κλαίγη,
ἢ καθαρῆνια βρῶσι νὰ μοῦ λέγη
Τὸ πῶς ἢ ἀρρωστία, κ' ἢ ἀργητά μου,
κάρδουνα θε νὰ βάλουν 'ς τὴ καρδιά μου 1.

καὶ πράγματι, λέγει ὁ ποιητὴς, ὅτι ἐ-
φοβεῖτο, εἶχε συμβῆ· ἡ βοσκοπούλα ἀ-
πέθανεν.

Ἐκτὸς τούτων ἐξάγουσι προοιωνί-
σματα καὶ ἐκ τῶν ἀκουσίων κινήσεων
τῶν διαφόρων μελῶν τοῦ σώματος, ὅ-
πως καὶ παρ' ἀρχαίοις συνειθίζετο 2).
Οὕτως ὁ παλμὸς τοῦ ὄμματος δεικνύει
τὴν προσεχῆ συνάντησιν ἀγαπωμένου
προσώπου 3), ὅπως τοῦτο ἐνομιζέτο καὶ
παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησι 4), Ῥω-

1 Ν. Δριμυτικὸς, Ἡ εὐμορφὴ βοσκοπούλα σ.
18—19 (ἐκδ. Legrand ἐν Collection les mo-
numents pour servir a l'étude de la langue
Néo-nellénique. Paris 1869 n° 1.)

2 H. Wislizenus, De variis oraculorum
generibus apud Graecos. Marburg. 1835 p.
15.—Βλ. καὶ Μανουῆλ τοῦ Παλαιολόγου, περὶ
ἀνειράτων ἐν Boissonade, Anecdota Graeca
vol. VI p. 246. «Ἀλλὰ καὶ τὸ φθονερόν τε καὶ
πονηρότατον πνεῦμα πολλά πολλάκις τῶν ἐσο-
μένων ἐσήμανεν οὐ μόνον ἐν ἐνοπιίοις, ἀλλὰ καὶ
οἰωνοῖς τισὶ καὶ τοῖς τῶν μελῶν ἀπροαιρέτοις
κινήμασι καὶ παλμοῖς.» — Διὰ τοῦς Εὐρωπαϊοῦς
τοῦ μεσαίωνατος βλ. P. Lacroix (le bibliophile
Jacob) Curiosités des sciences occultes p.
263 κτ.

3 X. Μεγδάνοις ἐνθ. ἀν. σ. 275.—Λευκίαις ἀνα-
τροπὴ κλ. σ. 22 «τὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἄλμα καὶ
νῦν, ὡς καὶ πάλαι, ὅτε μὲν τοῦτο, ὅτε δ' ἐκεῖνο
σημαίνειν ἐνομιζοῦσιν.» — Ὁ Βυδιδάκης (Neu-
griechisches Leben. σ. 24.) ἀναφέρει καὶ ἑστῆτιον

τὸ μάτι μου ἔσπετα
κάποιον ὅα ἰδῶ ποῦ μ' ἀγαπᾷ.

ὅπου κακῶς παρὰ Passow (Carm. popularia p.
580) φέρεται ἔνετα.

4 Οἰωνοί, III 35—36. Ἄλλεται ὀφθαλμῶν
μου ὁ δεξιός· ἀρά γ' ἰδῶσθ' Αὐτάν· βλ. καὶ Εἰρη-
στή, ad Callim. Hymn. in Cerer. v. 89. Ὁ
Ποσειδώνιος, κατὰ τὸν Σουΐδαν, ἐγράφει τὸ βιβλίον
περὶ παλμικοῦ οἰωνοῦ σ. 14.

μαίσις ¹⁾, Ἰνδοῖς ²⁾ καὶ Γερμανοῖς ³⁾. Ὁ δὲ τῶν ὠτίων βόμβος δεικνύει ὅτι ἀναφέρουσι τὸ ὄνομα τοῦ ἀκούοντος ἀνθρώποι μακρὰν εὐρισκόμενοι ⁴⁾, ὡς ἐπίσης καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλησι ⁵⁾ καὶ Ῥωμαίοις ⁶⁾ καὶ τοῖς Γερμανοῖς ⁷⁾ ἐπιστεύετο· φαίνεται δὲ ὅτι τοῦτο ἔχει σχέσιν πρὸς τὴν ιδέαν τοῦ Πυθαγόρου «ὡς καὶ ὁ πολλάκις ἐμπίπτων τοῖς ὡσὶν ἤχος, φωνὴ τῶν κρειττόνων ⁸⁾ (δαίμωνων), μὲ τὴν ὁποῖαν συμφωνεῖ καὶ ἡ ὑπὸ Μανουήλ τοῦ Παλασολόγου ἐν προηγουμένη σημειώσει ⁹⁾ ἀναφερομένη πρόληψις. Πρὸς ἀποτροπὴν δὲ παντὸς ἐνδεχομένου κακοῦ κροταλίζουσι τοὺς δακτύλους παρὰ τὰ βομβοῦντα ὡτα· παραπλήσιον δὲ τι κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Πλινίου (Nat. Hist. XXVIII, 2) ἐποιοῦν καὶ οἱ Ῥωμαῖοι. Καὶ ὁ πταρμὸς δὲ αἴσια, ὅπως καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλησι ¹⁰⁾ καὶ τοῖς Γερμανοῖς ¹¹⁾, προοιωνίζεται ¹²⁾.

1 Plaut., Pseudol., Iii, 405. Nisi, quia futurum est, ita supercilium fallit. καὶ Scaliger. αυτ. — Dempster., Antiquit. Roman. III 9. — Πρὸβλ. προσέτι καὶ Juvenal., VI 578.

2 Hirzel, Sacuntala. σ. 65. — Βλ. καὶ Βαλαβράτα ν βιβλ. Α. κερ. θ'. § 91. «Ἐρωμένη τις πεπεισμένη ἐκ τοῦ παλμοῦ τοῦ ἀριστεροῦ ὀφθαλμοῦ, ὡς ἐλεύσεται ὁ ἐραστής κλ.»

3 Grimm, Deutsche Mythologie τ. II σ. 4071.

4 Λευκία, Ἀνατροπὴ κλ. σ. 22. «Ὁ κοινὸς τῶν νῦν Ἑλλήνων ὄχλος, ὅτε τὰ ὠτία βομβεῖ, σημεῖον τοῦτο εἶναι ὑπολαμβάνουσιν, ὡς αὐτῶν ἀπόντες τινὲς μέμνηνται.» — Πρὸβλ. Καραγιάννη, Δεισιδαιμονίας δοκίμιον. τ. I. σ. 133 «ὅταν τὰ ὠτά μας βομβῶσι πιστεύομεν ὅτι θ' ἀκούσωμέν τι λόγου ἄξιον.»

5 Λουκιαν., Ἐταῖρ Διάλογοι IX, 2. «Ἡ που, ὦ Παρμενίων, ἐδόμβει τὰ ὠτα ὑμῶν; αἰεὶ γὰρ ἐμέμνητο ἡ κεκτημένη μετὰ δακρύων.»

6 Plin., Hist. Nat. XXVIII, 2. — Fronton., καὶ Marc. Aurel. Epistol. ed. Mai lib. II. V.

7 Grimm, deutsche Mythologie I. II σ. 4071.

8 Αἰλιαν., Ποικιλ. Ἱστορ. IV. 47.

9 Βλ. σ. 1101 σημ. 2.

10 Ὀδυσσ. P. 544. — Θεοκριτ., J. 96. ιη'. 16. Ξενοφώντος, Κυρ., Ἀναβ. III, β. 9. — Ἀριστοτέλ. Προβλήμ. ΑΓ. 7. Πρὸβλ. ΙΕ. 33 — Propert., II el. 2 v. 33 sq. — Cf. G. Leopardi, Saggio sopra gli errori popolari degli antichi. 1848. p. 73—84 cap. VI.

11 Grimm, Deutsche Mythologie I. II σ. 4070.

12 Λευκία, Ἀνατροπὴ κλ. σ. 22. «Τὸν πταρ-

Ἐπίσης ἐξάγουσι μαντεύματα ἐκ τῶν κατὰ τύχην προφερομένων λόγων, πρὸ πάντων ὑπὸ παιδίων ¹⁾, διότι ὡς ἀθῶα ἔνεκα τῆς ἡλικίας τῶν ἀγαπῶνται πλειότερον παρὰ τοῦ Θεοῦ. Ἡ δὲ συνήθεια αὕτη φαίνεται παραμείνασα ἐξ ἀρχαιοτάτης ἐποχῆς ²⁾. Συγγενῆς ταύτη εἶναι καὶ ἡ πρόληψις, καθ' ἣν κακοὶ λόγοι ἀποφέρουσι δυστυχήματα. «Κακομελέτα κ' ἔρχεται» λέγει μία κοινὴ παροιμία· καὶ εἰς αὐτὴν νομίζομεν τὴν ιδέαν ἀναφέρεται χωρίον τι τοῦ Αἰσχύλου ³⁾.

Οἱ ἐρώντες θέλοντες νὰ μάθωσιν ἐὰν ἀνταγαπῶνται συσφίγγουσιν εἰς σχῆμα γρόνθου τὴν χεῖρα, σχηματίζοντες κύκλον διὰ τοῦ λιχανοῦ καὶ τοῦ ἀντίχειρος, ἐφ' οὗ θέτουσι φύλλον ῥόδου ἢ μήκωνος, ὅπερ διὰ τῆς παλάμης τῆς ἐτέρας χειρὸς κτυπῶσι· καὶ ἂν μὲν τὸ φύλλον μετὰ κρότου διαρραγῇ τοῦτο θεωρεῖται ὡς σημεῖον ὅτι ἔρωσ ἐκατέρωθεν ὑπάρχει· ἂν δὲ ἀψοφητεῖ, εἶναι σημεῖον ὅτι ὁ χρηστηριαζόμενος δὲν ἀνταγαπᾶται ⁴⁾.

μόν καὶ οἱ καθ' ἑμᾶς ἰδιωτικοὶ Ἕλληνες, ὡς καὶ οἱ πάλαι, σημεῖον διάφορα φοιτᾶζον ὑπάρχειν οἶονται· ἦν γὰρ, διηγήσεως περὶ τινος πράγματος γιγνομένης, πτάρη τις, τοῦτο κέρωσιν τῶν λεγομένων, ὅτι ἀληθῆ εἰσιν, ὑπάρχειν δοξάζουσιν.»

1 Βλ. καὶ Guys, Voyage littéraire en Grèce. I. I p. 149.

2 Βλ. Ὀδυσσ. Υ. 400—420. — Πρὸβλ. Πausan., IX, ια'. 5. «μαντικὴ καθέστηκεν αὐτόθι ἀπὸ κληρόνων.» — Ἡροδοτ. E. 72. Θ. 90. — Ξενοφώντ. Κυρ Ἀναβ. Α. η. 16. — Cicero., de Divinat. I. 45. — Βλ. καὶ Μιχ. Γλυκᾶ, Χρονικὸν σ. 364 Bekker.

3 Αἰσχυλ., Ἀγαμέμν. 685.

4 Πρὸβλ. Guys, αὐτ. τ. I. σ. 228. «On plie aussi les feuilles de rose, et des pavots en forme de petites vessies pour les faire claquer sur le front, et par le bruit qu'elles font, un amoureux juge qu'il est payé de retour.» — Γ. Παλιουρίτου, Ἀρχαιολογία Ἑλληνική. 1815. τ. II σ. 492. «Τὸ αὐτὸ γίνεται καὶ τὴν σήμερον ὑπὸ τῶν παιδίων μὲ τὰ φύλλα τῆς Παπαρούνας, ὅμως ἐπ' αἰσχρῶ ἐννοεῖται ἡ τοῦ παιγνιδίου πρᾶξις. Εἰς τοῦτο ἀναφέρεται καὶ ἡ θλίψις τῶν κοκκάλων τῶν ὀπωρικῶν, οἶον κεράσων, δαμασκηνῶν, καὶ ἄλλων, ἐν οἷς οἱ παῖδες τρώγοντες τοὺς καρποὺς θλίβουσι τὰ κόκκαλα μετὰ τῶν δῶν πρώτων δακτύλων τῆς δεξιᾶς, ὥστε ὑπερτηρῶσι μακρὰν.» — Βλ. καὶ Bybilakis Neugriechisches Leben σ. 22. — Λευκία, Ἀνατροπὴ σ. 20. —

Ὁμοία συνήθεια ἐπεκράτει καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις. Γνωστοὶ οἱ τοῦ Θεοκρίτου στίχοι:

Ἐγνων πρῶν, ὅσα μοι μεμναμένω, εἰ φιλέεις με,
οὐδὲ τὸ τηλέφιλον ποτεμάξατο τὸ πλατάγημα,
ἀλλ' αὐτως ὁμαλῶ ποτὶ πάχος ἐξεμαράνθη 1.

Ἡ δὲ χαρίεσσα εὐρωπαϊκὴ συνήθεια τοῦ ἀποφυλλίζεῖν τὸ ἄνθος μαργαρίταν, καὶ θεωρεῖν τοῦτο ἔρωτος μαυτεῖον, ἐπικρατεῖ καὶ παρ' ἡμῶν οἱ ἐρωδιῶτες ἀποφυλλίζουσι μολόχης ἄνθη συνήθως, ἐν δὲ ταῖς νήσοις τοῦ Αἰγαίου πελάγους τὸ ἄνθος τὸ καλουμένον διὰ τοῦτο μάγισσα ἐρωτῶσι δὲ ἀνὰ πᾶν ἐκκοπτόμενον πέταλον τοῦ ἄνθους μ' ἀγαπᾶ, δὲν μ' ἀγαπᾶ, καὶ θεωροῦσιν ὡς ἀπόκρισιν τοῦ μαυτεῖου τὴν λέξιν, ἣν προφέρουσι τὸ ὑστατον τοῦ ἄνθους πέταλον ἐκκόπτοντες.

Παρατηροῦνται ὡσαύτως τὰ ἀπαν-

Γ. Πολίτης, ἐν Πανδώρα τ. XVIII σ. — Dora d'Istria, ἀπὸ γυναίκας ἐν τῇ Ἀνατολῇ βιβλ. V. ἐπιστ. 6 τ. I. σ. 332. «Ποσάκις εἶδον Ἑλληνίδας καὶ Δακίδας σοβαρῶς κτυπώσας φύλλον τι ῥόδου ἐπὶ τῆς παλάμης καὶ χαιρούσας ὅτε ἐπλατάγει, διότι τοῦτο ἐδήλου εὐκρίνειαν τῶν ἐρωμένων».

1 Θεοκρίτ., III, 28. — Ἀνθολογ. Ἑλλην. V. 296.

Ἐξ ὅτε τηλεφίλου πλαταγήματος ἤχετα βόμβος γαστέρα μαντῆου μάξατο κισσουδίου, ἔγνων ὡς φιλέεις με . . .

— Πολυδεύκ., θ. 427. «Τὰ τοῦ τηλεφίλου καλουμένου φύλλα ἐπὶ τοὺς πρώτους δύο τῆς λαιᾶς δακτύλους εἰς κύκλον συμβληθέντας ἐπιθέντες, τῷ κοίλῳ τῆς ἐτέρας χειρὸς ἐπικρούσαντες, εἰ κτύπον ποιήσεις εὐκροτον ὑποσχισθὲν τῇ πληγῇ τὸ φύλλον, μεμνησθαι τοὺς ἐρωμένους αὐτῶν ὑπελάμβανον.» — Σουῖδ., λ. Πλαταγώνιον. — Ψυχ., λ. Τηλέφιλον. — Σχολιαστῆς Θεοκρίτ. Γ. 28. «ἀναλαμβάνεται παρὰ τῶν ἐρωμένων τὸ τηλέφιλον, καὶ πληττόμενον εἰ ψόφον ἀπετέλει, ἐδίδου αὐτοῖς σημειοῦσθαι, ὅτι ἀντερῶνται ὑπὸ τῶν ἐρωμένων· εἰ δ' οὐκ ἀπετέλει ὅτι μισοῦνται . . . οὐ μόνον δὲ ἐπὶ τὰς χεῖρας τὸ τηλέφιλον, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τὸν ὦμον τιθέντες, ἢ τὸν καρπὸν, ἐπικρούουσι καὶ ἐάν μὲν ἐρυθρὸν γένηται, καλοῦντες αὐτὸ ῥόδιον, νομίζουσιν ἀγαπᾶσθαι ὑπὸ τῶν ἐρωμένων· τοῦ χρωτὸς δ' ἐμπρησθέντος, ἢ ἐλκωθέντος μισεῖσθαι, (ἐσθ' ὅτε καὶ ἐπὶ τὸν πῆχυν ἀπεπειρῶντο τοῦ ψόφου . . . τινὲς τῶν ἐρωτικῶν τὸ τηλέφιλον ἐπὶ τὸν ὦμον τιθέντες.)» Βλ. καὶ Σχολ. εἰς Θεοκρ. IA. 56—57. — Βλ. καὶ Potter., Archaeol. libr. II t. I. p. 763. Harles, ad Theocrit., II. 29 (Lipsiae 1780. p. 62.)

τῶντα πρόσωπα κατὰ τὴν ἐκ τῆς οἰκίας ἔξοδον, ὡς καὶ τοῦτο παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἐγίνετο 1). ἂν ἐκεῖνος δὲν ἀπήντησαν εἶναι σημειωμένος, ἤτοι μὴ ἀρτιμελής, κακὴν τὴν τῆς ἡμέρας ἔκβασιν προοιωνίζονται 2). πρὸ πάντων δὲ παρατηροῦνται ταῦτα κατὰ τὴν πρώτην ἐκάστου μηνὸς ἢ τοῦ ἔτους, ὅπως καὶ οἱ Ἀλβανοὶ ποιοῦσι κατὰ τὴν πρώτην Σεπτεμβρίου 3), ὅτε τὸ ἔτος τῶν ἀρχεται, οἱ Τούρκοι τὴν πρώτην ἐκάστου μηνὸς καὶ εὐθὺς ὡς ἴδωσι τὴν νέαν σελήνην 4), οἱ ἀρχαῖοι Ῥωμαῖοι 5) καὶ οἱ Βλάχοι 6). Τῆς

1 Ξενοφῶντ., Ἀπομνημ. Α. α'. — Ἀριστοφ., Βατραχ. 195.

Οἱμοὶ κακοδαίμων, τῷ ξυνέτυχον ἐξιόν·
καὶ Σχολ. εἰς Ἀριστοφάν. Ὀρνιθ. 721. — Πρὸβλ. Θεοφραστ., χαρακτ. 16 «μαινόμενόν τε ἰδὼν ἢ ἐπίληπτον φρίξας εἰς κόλπον πύσαι.»

2 Ἐκ τούτου καὶ αἱ παροιμίαι:
«Ξαυθοῦ ποτέ σου μὴν πουλῆς μήτε καὶ ν' ἀγοράζης
κι' ἂν ἔλθῃ καὶ ἔς τὸ σπίτι σου μὲ μῖζις νά τόν
[ἐβγάλης.»

(Βενιζελ., Παροιμ. σ. 473.) καί:

«Ἀπ' ἀσραπῆ κι' ἀπὸ βροντῆ, ἀπὸ βροχῆ καὶ γιόνι
ἀπὸ καμπούρη καὶ σπανὸ ὁ Θεὸς νά σὲ
[γλυτώνη.

(Αὐτ. σ. 22.) καί:

Ἀπὸ σπανὸν ἄνδρα καὶ μαλλιάρη γυναῖκα μα-
[κρὰ τὰ ῥοῦχά σου.

(Αὐτ. σ. 26.) — Ἐν τινι παραμυθίῳ ἢ μήτηρ παραγγέλλει εἰς τὸ τέκνον τῆς μέλλον νά ἀποδημήσῃ, ὅπως ἐπιστρέψῃ ἂν καθ' ὁδὸν συναντήσῃ σπανόν· ἐπειδὴ δὲ τοῦτο δὲν ἐτήρησε τὴν παραγγελίαν ταύτην τῆς μητρὸς του πολλά ὑπὸ τοῦ σπανοῦ πάσχει (Νεοελλην. Ἀνάλεκτα I. σ. 46.)

3 Hahn, albanesische Studien. t. I. σ. 154. — Διὰ τοὺς Ἑλληνας πρὸβλ. Ricaut, Histoire de l'église grecque. 1710. p. 145. «Les Grecs commencent leur année, le premier jour de Septembre, qu'ils consacrent à leur divertissement, se figurant que toute l'année sera heureuse, si on a de la gayté, dans ces commencemens. Ils festent donc le premier jour de Septembre, bien qu'il n'est dédié à aucun Saint.»

4 Voutier, Memoires sur la guerre actuelle de la Grèce. 1823. p. 10. «Si la première personne qu'ils rencontrent est un borgne, un boiteux, un fou, etc, ils rentrent chez eux, et ne sortent plus, à moins que le sort, de nouveau consulté ne leur ait promis d'autre part un bon succès.» Guys, Voyage en Syrie σ. 334—335.

5 Sueton. August. 92.

6 Schott, Walachische Märchen σ. 301.

δοξασίας ταύτης ἵχνη ἀνευρίσκομεν ἐν τῇ ἐποχῇ τῶν Βυζαντινῶν. «Εἰθιστο οὖν, λέγει ὁ Βαλσαμῶν¹⁾, Ἰουδαίοις καὶ Ἕλλησιν ἐορτάζειν τῆνικαῦτα (κατὰ τὰς πρώτας τῶν μηνῶν ἡμέρας) καὶ γονυκλιτεῖν, ὡς ἂν τὸ μηνιαῖον διάστημα εὐτυχῶς διέλθωσιν. . . . ἡ μὲν τῆς νομηθίας ἐορτὴ πρὸ ἀμνημονεῦτων χρόνων ἐσχόλασε, καὶ ἀντὶ ταύτης Θεοῦ χάριτι, ἱλαστήριοι εὐχαὶ πρὸς Θεὸν καὶ ἁγιασμοὶ ἐπ' ἐκκλησίας παρα τοῦ πιστοῦ λαοῦ γίνονται καθ' ἐκαστὴν ἀρχιμηνίαν, καὶ ὕδασιν εὐλογίας οὐκ ἀντιλογίας χροῖομεθα.» Κατὰ τὸν αὐτὸν συγγραφέα ἐορτάζον οἱ Βυζαντινοὶ τὰς Καλάνδας, διότι ἐνομιζόν «μετ' εὐθυμίας τὸν ὄλον διελευσέν αὐτοὺς ἐνιαυτὸν ἐὰν ἐν τῇ καταρχῇ αὐτοῦ πάνηγυρίσωσιν»²⁾.

Εἰς τοὺς εἰς πόλεμον ἀπερχομένους ἢ συνάντησις λαγοῦ θεωρεῖται ἀπαίσσιος οἰωνός³⁾, ὡς ἐνομιζέτο καὶ παρὰ Γερμανοὺς⁴⁾ καὶ τοῖς Ἕλλησι, οἵτινες καὶ παρολίαν ἐκ τούτου ἐποίησαν· «φανεῖς ὁ λαγὸς δυστυχεῖς ποιεῖ τρίβους»⁴⁾.

Κατὰ τὸν μεσαίωνα ἡ συνάντησις ἱερέως ἢ παρθένου κακὰ προεμήνυε⁵⁾· παρ' ἡμῖν ἐκτὸς τούτου ὅταν ἐν τῷ αὐτῷ πλοίῳ ἐπιβαίνει καὶ ἱερεὺς οἱ λοιποὶ ἀφευκτον θεωροῦσι τὴν τρικυμίαν⁶⁾· διὰ

1 Βαλσαμῶν, εἰς ἐξ. κανόνα τῆς ἐν Τρουλλῶν συνόδου, ἐν Συντάγματι Ῥάλλη καὶ Ποτλή τ. II σ. 458. — βλ. καὶ Ματθ. Βλασταριν., αὐτ. τ. VI σ. 214. — Τὴν συνήθειαν ταύτην ἀντικατέστησεν, ὡς ἐκ τοῦ χωρίου τοῦ Βαλσαμῶνος βλέπομεν, ὁ μέχρι τοῦ νῦν κατὰ τὰς ἀρχιμηνίας τελούμενος εἰς τὰς οἰκίας ἁγιασμός.

2 Βαλσαμῶν αὐτ., σ. 450.

3 Φωτάκου, Ἀπομνημονεύματα περὶ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως σ.

4 Σουΐδας. — Ἀστραμφύχου Ὀνειροκριτικὸν ἐν τῇ ἐκδόσει Ἀρτιμιδώρου ὑπὸ Rigault 1603 σ. 9 δις.

5 Grimm, Deutsche Mythologie τ. II σ. 4077 4078. — Thiers, Traité des superstitions selon l'Écriture sainte. t. I p. 208 κς. (Paris 1692.) — Paul Lacroix (le bibliophile Jacob) Curiosités des sciences occultes p. 264 κς. (Paris 1862.)

6 Πρὸβλ. καὶ Κομποθέτρα, ὁ ἀληθὴς βίος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ 1866 σ. 27. «Τινὲς τὴν σήμερον ἀν' ἀπαντήσωσιν Ἰσρέα, δυσαρεστοῦνται ἢ πράττουσιν αἰσχρά τινα ἵνα μὴ τοὺς βλάβῃ τὸ ἀπάντημα.» — Ἰω. Φιλήμονος, Δοκίμιον ἱστορικὸν περὶ τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας. 1834 σ. 219. «Τί

τὴν αὐτὴν αἰτίαν καὶ οἱ Γάλλοι ναῦται τοὺς συμπλέοντας ἱερεῖς figures de vent debout καλοῦσι¹⁾.

Προσέτι θεωρεῖται κακὸς οἰωνός ἂν χυθῆ οἶνος εἰς τὴν οἰκίαν, ἐν ᾧ τούναντιον εἶναι σημεῖον ἀφθονίας ἢ χύσις ἐλαίου. Ὁμοία ἐπίστευον καὶ οἱ ἀρχαῖοι Γάλλοι: Κατὰ τὴν τελετὴν τῆς στέψεως τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας Φιλίππου Ἀυγούστου (1181 μ. Χ.) συνέβη ὡς διηγείται χρονογράφος τις ὁ Rigord, νὰ θραυσθῶσι τρεῖς ἐπικρεμάμεναι κανδήλαι, καὶ τὸ περιεχόμενον ἐν αὐταῖς ἐλαίον νὰ χυθῆ ἐπὶ τῶν μετώπων τῶν βασιλέων «ὡς σημεῖον τῆς ἀφθονίας τῶν δώρων, ἅτινα τὸ ἅγιον πνεῦμα ἐπεδαψίλευσεν αὐτοῖς ἀπὸ τοῦ ὕψους τῶν οὐρανῶν»²⁾.

Τελευτῶντες τὸν περὶ οἰωνῶν λόγον παραθέτομεν ἀνέκδοτον τι μυρολόγιον Μάνης, ἐν ᾧ ἡ ἀδελφὴ τοῦ Καλοπόθου διηγείται τὰ προμηνύματα, ἅτινα τὸν θάνατον αὐτοῦ τῇ ἀνήγγελλον.

Μιά σκόλη καὶ μιὰ Κεργιακὴ
καὶ τὴν ἅγια τὴ Λαμπρῆ,
ἔβριχνα τὴ τυρόπητταις,
κι' ὄλο κομμάτια βγαίνασι
ἐμίληξα τ' ἀφέντη μου,
καὶ τοῦ χρυσοῦ μου πεθεροῦ.
— Γιά δὲ μὲ λὲς, ἀφέντη μου,
ποῦ βίχνω τὴ τυρόπητταις,
κι' ὄλο κομμάτια βγαίνουσι; —
— Νύφη μου, κἀτι θὰ μὰς βρῆ. —
Βάνω κουλούρα 'ς τὴ ποιδά,
κόκκιν' αὐγά 'ς τὴ ζουναίρμα
καὶ πάου ἀπάνω τοῦ Σκαίργιοῦ,
καὶ πάου 'ς τὸν Καλοπόθο μου.
Καὶ μὲ φουρπίζαν ** τὰ σκυλιά.
— Σῶτε ***, σκυλάκια μου καλὰ,
τ' ἔμε κ' ἐγὼ νοικοκυρὰ
τοῦ Καλοπόθου γι' ἡ ἀδρεψή.

δύναται νὰ στοχασθῇ τις, ὅταν ἐνθυμηθῇ τὸν Ὀδυσσεῖα Ἀνδρούτσου καὶ πολλοὺς ὀπλαρχηγούς πιστεύοντας (καὶ ἐκδικουμένους ἐνίοτε) ὡς κακιστὸν οἰωνόν τὴν καθ' ὁδὸν συνάντησιν των με πα π π σ ν (ἱερέα), ὅτε διευθύνοντο εἰς τι μέρος, καὶ μάλιστα ὅτε ἐξεστράτευον.»

1 Pavie, ἐν Revue des deux Mondes. 1854 t. IX p. 4430.

2 Vie de Philippe Auguste ἐν Collection Guizot t. XI. p. 20.

* Οἱ Σκαρλοὶ χωρίον Μάνης.

** Ἐφώρμησαν κατ' ἐμοῦ.

*** Σιωπάτε!